

EL MUSEU ETNOLÒGIC HA EDITAT RECENTMENT «TORDERADES I EIXUTS. ELS USOS TRADICIONALS DEL MONTSENY»

Les disputes per l'aigua del Tordera vénen des del segle XIII

Els autors descriuen una setantena de restes d'immobles existents al riu

MONTSE CODINA

L'equip tècnic del Museu Etnològic del Montseny ha editat recentment una publicació on s'hi emmarquen els resultats de la recerca feta al Montseny en el marc de l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya (IPEC). Es tracta del llibre *Torderades i eixuts. Els usos tradicionals de l'aigua al Montseny*, un dels primers que tracta la vessant humana en relació amb l'aigua del riu Tordera. En aquesta publicació s'hi pot descobrir que, tot i semblar que l'aigua era un element abundant en el Montseny, sempre fou un element preuat, i sovint motiu de disputa en el marc dels segles passats. Aquestes discussions ja estan documentades des del segle XIII.

Aquest llibre és un dels primers intents de tractar la vessant humana, de la gent que al llarg de la història ha viscut en aquesta part del Montseny, vinculada amb els aprofitaments de les aigües de la conca de la Tordera, remarcant els trets diferenciadors i analitzant els factors de canvi que han portat als usos actuals. En el treball hi apareixen documentats més de 70 restes d'immobles d'antics molins, fargues, centrals elèctriques, entre d'altres.

L'obra té com a autors Joaquim Mateu, Sandra Pujades i Gemma Font i mostren els resultats de l'estudi i l'anàlisi que van realitzar des de l'any 1996 al 1999, fruit de l'encàrrec que van rebre del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana de Catalunya.

L'ús de l'aigua. Un equip del Museu Etnològic del Montseny repassa tota l'evolució del Tordera.

El llibre s'emmarca en l'àmbit físic del tram alt i sobretot mitjà del riu Tordera i dels dos principals cursos d'aigua que l'alimenten, la riera de Gualba i la riera d'Arbúcies. Així doncs, abasta el sector llevanti del massís del Montseny, l'àrea compresa per les poblacions del Montseny com Fogars de Montclús, Santa Maria i Sant Esteve de Palautordera, Sant Celoni, Gualba, Riells i Viabrea, Arbúcies, Breda, Sant Feliu de Buixalau i Hostalric.

El treball es fonamenta en l'anàlisi de les dades documentals que els seus autors han trobat en arxius municipals, fons patrimonials així com en les més de trenta entrevistes orals que han realitzat als diferents sectors que han tingut una estreta relació amb el món de l'aigua com pagesos, moliners, pescadors, etc. D'altra banda, un altre dels aspectes que els seus autors han donat molta importància en la seva creació ha estat, sens dubte, el treball de camp que ha

servit per configurar una visió històrica de l'evolució dels usos de l'aigua en aquesta part del Montseny.

A la publicació *Torderades i eixuts. Els usos tradicionals de l'aigua al Montseny*, el lector descobrirà la importància que ha tingut el bé de l'aigua en el si de les comunitats tradicionals, que es mantingueren sense grans canvis i transformacions durant gairebé 1.000 anys, fins a la meitat del segle XX. En el marc de la publica-

ció, els seus autors analitzen també els diferents aspectes del que significava l'aigua per aquestes comunitats com l'aigua font de vida per regar els camps, l'aigua recurs econòmic per obtenir alguns excedents –molins fariners, molins paperers, fargues–, l'aigua com element d'esbarjo –la mainada anava a jugar a la riera–, per banyar-se, rentar-se la roba, l'aigua com a escenari de pesca i caça com a font de mites i llegendes –la llegenda de la dona de l'aigua.

Normativa de repartiment

En el segle XIII, i segons es constata en el llibre, apareix documentació sobre lluites de control dels drets de l'aigua. Un dels drets que s'exemplifiquen és el cas de la comunitat de regants de Santa Maria i Sant Esteve de Palautordera (que es crearen durant el segle XVIII) i que establiren una normativa i uns repartiments de l'aigua entre pagesos, que han arribat fins avui.

El títol escollit pels seus autors fa referència a les torderades, que eren les crescudes sobtades de la Tordera, sobretot a la primavera i a la tardor, i que ocasionaven molts problemes. La gent entrevistada encara recorda com s'havien de lligar les passeres de fusta que servien per creuar el riu, amb una cadena per poder-les recuperar un cop es calraven les aigües.

La presentació del llibre va tenir lloc el dissabte dia 14 de desembre a la seu del Museu Etnològic del Montseny. L'acte va anar a càrrec del president del CPCPTC, el senyor Joan Vidal i l'alcalde d'Arbúcies, Jaume Soler.